

dnr 479 / 09
ert dnr
datum 2009-09-23

Umeå kommun
Samhällsbyggnadskontoret
Bygglov
UMEÅ 901 84

YTTRANDE

Ran10 – Rivning av fd varmbadhuset, Umeå kommun

Västerbottens museum har ombetts att lämna synpunkter på en inkommen ansökan avseende rivning av *gamla varmbadhuset* på fastigheten Ran 10.

Byggnaden uppfördes 1894 av stadens då nytillträdde borgmästare Albin Ahlstrand, som året dessförinnan hade flyttat in i den intilliggande "borgmästarvillan". Huset som i de övre våningarna innehöll bostäder, byggdes i trä på en hög sockelvåning av tegel. I denna lät borgmästaren, på eget initiativ och bekostnad, inrätta en badinrättning för stadens innevånare. Byggnaden påminner något om det varmbadhus som låg nere vid kajen men som förstördes vid den stora stadsbranden 1888.

Vid stadens återuppbyggnad lades stor vikt vid att ge bebyggelsen utmed älven en representativ karaktär. Längs den nyanlagda Strandgatan (även kallad Skeppsbron) byggdes nu praktfulla stenhus samt några trähus som uppfördes på höga sockelvåningar. På så sätt fick även det förhållandevis enkla bostads- och /badhuset en större resning och passade väl in i husraden.

Byggnaden fungerade som stadens enda offentliga badinrättning fram till 1930, då Umeå stad lät uppföra ett nytt badhus i kvarteret Tyr. Inredningen med badkar, duschar, ångskåp och finsk bastu, är idag borta men utvändigt har fasaden bibehållits relativt intakt ifråga om volym, panelbeklädnad och fönstersättning. Den rödmålade fasaden är dock senare, ursprungligen var byggnaden ljusmålad. Vid något tillfälle (senast 1935 enligt ett daterat foto) har byggnaden försetts med en balkong i övervåningen.

Även om den ursprungliga inredningen saknas är *gamla varmbadhuset* en viktig symbolbyggnad som berör Umeås socialhistoria. Det har också på senare år kommit att bli ett välkänt och uppskattat inslag i stadsmiljön, inte minst av alla som rör sig längs strandpromenaden. Även om det fortfarande saknas formellt skydd ingår byggnaden sedan länge i en utpekad *kulturmiljö* - fasaden mot älven - vilken tas upp såväl i *riksintressebeskrivningen* som i den fördjupade *översiktsplanen*. Detta bör kunna tolkas som att det finns ett starkt stöd för bevarande från det allmännas sida.

Att Balticgruppen, som är husets nuvarande ägare, inte tycks ha någon bevarandeambition är däremot förvånande. Motiveringen att det blir för dyrt att renovera låter inte trovärdigt. Är det så att huset var i sämre skick än man anat har man kanske gjort en dålig affär? Av de inskickade handlingar som museet fått ta del av framgår dock inga detaljer från den tekniska besiktningen som visar hur relevant bedömningen är.

Är det snarare så att ett bevarande av den befintliga byggnaden inte ses som *tillräckligt kostnadsekoniskt* i jämförelse med att bygga nytt – och större? Med det sättet att räkna får man nog betrakta nästan *alla* äldre byggnader som rivningsobjekt. Men riktigt där är vi väl inte ännu? När det handlar om en kulturmiljö måste ju kostnaden vägas mot värdet av ett bevarande. I fråga om kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns dessutom möjligheter att ansöka om bidrag för antikvariska överkostnader hos länsstyrelsen, vilket är något som vi föreslår att man prövar.

Från museets sida kan vi inte, på de grunder som framkommit, se några skäl till att en rivning av den aktuella byggnaden ska beviljas.

VÄSTERBOTTENS MUSEUM

Maria Löfgren
BYGGNADSANTIKVARIE

För kännedom: Länsstyrelsen /Kulturmiljö